

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Worden zoals wij: Onderwijs en de opkomst van de geïndividualiseerde samenleving sinds 1945

Mellink, A.G.M.

Publication date
2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Mellink, A. G. M. (2013). *Worden zoals wij: Onderwijs en de opkomst van de geïndividualiseerde samenleving sinds 1945*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Inhoudsopgave

Voorwoord v

Inleiding: de geïndividualiseerde samenleving 8

Individualisering als groepsvormingsproces 10

De school als spiegel 14

De individualisering achterna 22

Hoofdstuk 1: Voorhoede. Het ontluikende ideaal van verpersoonlijking (1945-1951) 26

Het slagveld 30

Gedeelde zorgen, verdeelde vreugd 36

De doorbraak en het openbaar onderwijs 44

De moeizame verdieping van geloofsbeginselen 54

Stuiptrekkingen van de schoolstrijd 62

Hoofdstuk 2: Verspreiding. Ruimdenkendheid als verbindend ideaal (1952-1958) 67

Crisisbesef 71

Vernieuwingsdrang 77

Reflexieve ruimdenkendheid 84

Verzuiling 92

Nieuw engagement en groeiende twijfel 95

Hoofdstuk 3: Vereenzelviging. De verpersoonlijking van het geloofsleven (1959-1966) 98

Instituties op de tocht 103

Religieus zelfonderzoek 112

Godsdienst om te doen 119

Bevoogdingsangst 126

Hoofdstuk 4: Verwachting. De zoektocht naar individuele vrijheid (1967-1972) 130

De anti-autoritaire opvoeding 135

De verstengeling van school en samenleving 140

Maatschappelijke ongelijkheid te lijf 146

Druk op het bijzonder onderwijs 153

Verinnerlijkt gezag 158

Hoofdstuk 5: Verwezenlijking. Opbouw van de geïndividualiseerde samenleving (1973-1981) 162

Alles moet anders 167

Verdeeldheid over de middenschool 173

De nieuwe vrijheid van onderwijs 185

De opname van migranten 188

Emancipatiehulp 194

Hoofdstuk 6: Verstoting. Grenzen van de individuele vrijheid (1982-1990) 198

Scheiding der geesten in het bijzonder onderwijs	202
Emancipatie voor achtergestelden	213
Emancipatie voor achterblijvers	219
De taaie strijd tegen discriminatie	229
Emancipatie als machtsmiddel	234
Conclusie: individualisering als groepsvormingsproces	239
Verpersoonlijking	241
Binding	247
Begrenzing	250
Bibliografie	257
Primaire bronnen	257
Literatuur	258
Summary	278
Samenvatting	283